

СТАНОВИЩА

ЕВРОПЕЙСКИ НАДЗОРЕН ОРГАН ЗА ЗАЩИТА НА
ДАННИТЕСтановище на Европейския надзорен орган по защита на данните относно предложението за
директива на Европейския парламент и на Съвета относно договорите за кредити за жилищни
имоти

(2011/С 377/02)

ЕВРОПЕЙСКИЯ НАДЗОРЕН ОРГАН ПО ЗАЩИТА НА ДАННИТЕ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 16 от него,

като взе предвид Хартата на основните права на Европейския съюз, и по-специално членове 7 и 8 от нея,

като взе предвид Директива 95/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24 октомври 1995 г. за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни⁽¹⁾,

като взе предвид Регламент (ЕО) № 45/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2000 г. относно защитата на лицата по отношение на обработката на лични данни от институции и органи на Общността и за свободното движение на такива данни⁽²⁾, и по-специално член 28, параграф 2 от него,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО СТАНОВИЩЕ:

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1. На 31 март 2011 г. Комисията приема предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета относно договорите за кредити за жилищни имоти (наричано по-долу „предложението“).

1.1. Консултация с ЕНОЗД

2. Комисията изпраща предложението на ЕНОЗД на 31 март 2011 г. ЕНОЗД разглежда съобщението като искане за провеждане на консултации с институциите и органите на Комисията, както е предвидено в член 28, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 45/2001 от 18 декември 2000 г. относно защитата на лицата по отношение на обработката на лични данни от институции и органи на Общността и за свободното движение на такива данни (наричан по-долу „Регламент (ЕО) № 45/2001“). На по-ранен етап⁽³⁾, преди приемането на предложението, Комисията даде възможност на ЕНОЗД да изрази неофициални коментари. ЕНОЗД

приветства откритостта на процеса, която е спомогнала за подобряването на текста от гледна точка на защитата на данните на ранен етап. Някои от тези коментари бяха взети предвид в предложението. ЕНОЗД приветства позоваването на настоящата консултация в преамбюла на предложението.

1.2. Общ контекст

3. В предложението отговорното отпускане на кредити се определя като полагање на усилия от страна на кредиторите и посредниците да заемат суми, които потребителите могат да си позволят и които отговарят на техните нужди и обстоятелства. Концепцията за отговорно вземане на кредити предполага потребителите да предоставят уместна, пълна и точна информация за своето финансово положение и да се насърчат да вземат обосновани и устойчиви решения.
4. В предложението се изброяват редица фактори, които определят решението за отпускане на даден ипотечен кредит, евентуалния избор на ипотечен кредитен продукт от страна на кредитополучателя и възможностите му да изплаща кредита си. Сред тези фактори са икономическата среда, информационната асиметрия и конфликтите на интереси, пропуските и несъответствията в регулаторната уредба, както и други фактори като финансовата грамотност на кредитополучателя и институциите за ипотечно кредитиране. В предложението се заявява, че безотговорното поведение на някои участници на пазара е довело до финансовата криза и поради това безотговорното отпускане и вземане на кредити са целите, по отношение на които трябва да бъдат предприети мерки от законодателната инициатива, с оглед да се избегне повтаряне на финансовата криза.
5. Поради това в предложението се въвеждат пруденциални и надзорни изисквания за кредиторите и задължения и права на кредитополучателите с оглед да се установи ясна правна рамка, която следва да предпази пазара на ипотечни кредити в ЕС от неблагоприятните ефекти, наблюдавани по време на финансовата криза.

1.3. Връзка с режима на ЕС за защита на данните

6. Предложението включва ограничен брой дейности, които засягат режима на ЕС за защита на данните. Те са свързани основно със справките, осъществявани от

⁽¹⁾ ОВ L 281, 23.11.1995 г. стр. 31 (наричана по-долу „Директива 95/46/ЕО“).

⁽²⁾ ОВ L 8, 12.1.2001 г., стр. 1.

⁽³⁾ През декември 2010 г.

кредиторите и кредитните посредници в така наречения „кредитен регистър“ с цел оценка на кредитоспособността на потребителите, и предоставянето на информация от страна на потребителите на кредиторите или кредитните посредници.

7. ЕНОЗД отбелязва със задоволство, че в настоящия текст на предложението са включени важни позовавания на съответните правила за защита на данните. При все това ЕНОЗД би искал да изтъкне нуждата от някои пояснения. От една страна предложението не трябва да въвежда твърде подробни разпоредби относно зачитането на принципите за защита на данните, което се гарантира от приложимостта на националните закони, с които се прилага Директива 95/46/ЕО, по отношение на всяка операция по обработка. От друга страна ЕНОЗД предлага някои подобрения на текста с цел пояснение и избягване на ситуация, в която критериите във връзка с правата на достъп до кредитния регистър се определят от делегирано законодателство.

2. АНАЛИЗ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

2.1. Позоваване на Директива 95/46/ЕО и задължението за оценка на кредитоспособността на потребителя

Съображение 30

8. ЕНОЗД отбелязва със задоволство, че в предложението се съдържа позоваване на Директива 95/46/ЕО в преамбула към текста на директивата. Съображение 30 въвежда общата приложимост на Директива 95/46/ЕО по отношение на дейностите по обработка на данни, извършвани в контекста на оценката на кредитоспособността на потребителите.
9. При все това, с оглед да се отрази фактът, че всяка операция по обработка на данни трябва да се осъществява в съответствие с правилата за прилагане и че подходящите препратки са към различните национални закони за прилагане на тази директива, в предложението следва да се въведе общ член, както следва: „Всяко обработване на лични данни, което се извършва съгласно настоящата директива, отговаря на съответните национални закони за прилагане на Директива 95/46/ЕО“. С въвеждането на такъв член биха могли да отпаднат специфичните препратки към директивата в член 15, параграф 3 и член 16, параграф 4.

Член 14

10. С член 14 от предложението се въвежда задължение за кредиторите да извършват задълбочена оценка на кредитоспособността на потребителите. Тази оценка следва да се базира на определени критерии, например доходите, спестявания, дълговете и други финансови задължения на потребителя. Това задължение би могло да окаже значително въздействие върху неприкосновеността на личния живот на лица, които желаят да получат кредит, тъй като за оценката от кредитора потенциално може да е необходима широкообхватна като вид и количество информация. Поради това ЕНОЗД приветства въвеждането на уточнения в текста за ограничаване на търсенето, което кредиторът извършва, до получената от него „необходима“ информация. В този член се установява в общ смисъл, че тази информация може да се получи само от „съответните вътрешни или външни

източници“. ЕНОЗД приветства изричното позоваване на принципите на необходимост и пропорционалност, заложи в член 6 от Директива 95/46/ЕО, но предлага възможно най-подробно пояснение на източниците, от които може да се получи информацията.

2.2. Справка в кредитния регистър

11. Кредитният регистър се споменава за първи път в съображение 27, където се изтъква ползата от него в контекста на оценката на кредитоспособността и през целия срок на кредита. В съображението също така се посочва, че съгласно Директива 95/46/ЕО потребителите следва да се информират относно справката в кредитния регистър и да имат право на достъп, за да могат да поправят, заличават или блокират данните, които се съдържат в регистъра. С член 14 се въвеждат специфични задължения за кредитора във връзка с евентуално отхвърляне на искане за кредит, поспециално когато отказът е свързан със справка в „кредитния регистър“.

12. В член 16 се съдържат по-общи разпоредби, с които се установяват критериите за „достъп до регистрите“. Формулировката на член 16 е твърде обща („Всяка държава-членка осигурява равнопоставен достъп на всички кредитори до използваните в съответната държава-членка регистри, за да могат кредиторите да извършват оценка на кредитоспособността и да следят дали потребителите спазват задълженията по кредитите [...]“). В текста не се посочва изрично дали регистрите следва да се проектират специално за такива проверки на кредитоспособността, кой носи отговорност за регистъра, какъв вид информация може да се съдържа в регистъра, какво включва „следенето“ дали потребителят спазва задълженията по кредита и т.н. ЕНОЗД разбира, че кредитните регистри имат различни структури и са създадени в контекста на различни правни рамки в отделните държави-членки и че пълното хармонизиране на горепосочените критерии би надхвърлило обхвата на директивата. Целта на предложението обаче е да се въведат хармонизирани условия на достъп до регистъра, така че например даден кредитор в Белгия да може да получи достъп до кредитната история на потребител в Италия (макар че белгийският и италианският регистър може да са различни) при същите условия като италианските кредитори, ако потребителят желае да получи ипотечен кредит в Белгия. Подробностите относно критериите за хармонизиран достъп ще бъдат доуточнени в делегирани актове на Комисията (виж член 16, параграф 2). ЕНОЗД също така отбелязва позоваването на Директива 95/46 в член 16, параграф 4⁽¹⁾.

13. ЕНОЗД вече изрази становището, че мерките, които оказват значително въздействие върху неприкосновеността на личния живот на гражданите, не следва да се прилагат чрез делегирано законодателство. Разбира се, подробностите могат да се доразвият в такова законодателство. Но основните последици за гражданите следва да са ясни и да са договорени в приетото законодателство въз основа на обикновената законодателна процедура. От гледна точка на защитата на данните ЕНОЗД е особено загрижен относно очевидното противоречие между генерализираната

⁽¹⁾ Членът „не засяга прилагането на Директива 95/46/ЕО [...]“. Вж. обаче параграф 9, в който се предлага изменение на този член.

възможност да се извърши справка в регистъра от (все още неопределен брой) кредитни оператори съгласно член 16 и не особено строгото задължение, въведено единствено в съображение 27, а именно, че „кредиторите следва да информират [...] потребителите, че ще направят справка в кредитния регистър“ и че „потребителите следва да имат право на достъп до информацията [...] да поправят, заличават или блокират личните си данни [...]“. По мнение на ЕНОЗД конкретната възможност да се упражнят правата на субекта на данни съгласно Директива 95/46/ЕО е свързана с възможността да се идентифицират евентуалните получатели на личните данни, съдържащи се в кредитния регистър. Поради това ефективността на позоваването на правата, заложи в Директива 95/46/ЕО, би могла да се обезсили от невъзможността субектът на данни ясно и превантивно да идентифицира физическите или юридическите лица, които могат да получат достъп до регистъра.

14. Поради това ЕНОЗД предлага някои изменения на текста на директивата с цел отстраняване на идентифицираните по-горе слабости. Всяко ⁽¹⁾ осъществяване на достъп до регистъра следва да е предмет на следните условия, които трябва да се въведат в текста на член 16: i) определяне на критериите, въз основа на които кредиторите или кредитните посредници могат да получат достъп до регистъра и по-специално пояснение дали единствено кредиторите или кредитните посредници, които са сключили договор с потребител или от които потребителят е поискал да предприемат стъпки за сключване на договорни отношения с него ⁽²⁾, могат да получат достъп до неговите или нейните данни; ii) задължение за предварително съобщаване на потребителя, че определен кредитор или кредитен посредник има намерение да осъществи достъп до неговите или нейните лични данни в регистъра; iii) задължение за своевременно уведомяване на потребителя за неговите или нейните права за достъп, за да може да поправи, заличи или блокира данните, съдържащи се в регистъра, в съответствие с принципите на Директива 95/46/ЕО.
15. В резултат на въвеждането на такива общи критерии и задължения в текста, от него ще може да отпадне специфичната разпоредба в член 14, параграф 2, буква в) и съоб-

ражение 29 във връзка със задължението на потребителя да се съобщава за достъп до регистъра в случай на отхвърляне на искане за кредит.

3. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

16. ЕНОЗД приветства конкретното позоваване на Директива 95/46/ЕО в предложението. При все това ЕНОЗД предлага някои дребни изменения на текста с оглед да се поясни приложимостта на принципите за защита на данните към операциите по обработка, обхванати в предложението. По-специално:
- с оглед по-добре да се отрази фактът, че подходящите препратки са към националните закони за прилагане на Директива 95/46/ЕО и да се подчертае, че всяка операция по обработка на данни трябва да се осъществява в съответствие с тези закони за прилагане, ЕНОЗД предлага да се въведе нов член със специфична формулировка за тази цел. Това също така би позволило да отпадна другите позовавания на Директива 95/46/ЕО в текста на предложението,
 - в текста на предложението биха могли да се пояснят по-подробно източниците, от които може да се получи информация за кредитоспособността на кредитополучателя,
 - текстът на предложението следва да включва определяне на критериите за възможността да се направи справка в регистъра и задълженията да се съобщят правата на субектите на данни преди осъществяването на достъп до регистъра, като така се гарантират конкретни и ефективни възможности за субектите на данни да упражнят своите права.

Съставено в Брюксел на 25 юли 2011 година.

Giovanni BUTTARELLI

Асистент към Европейския надзорен орган
по защита на данните

⁽¹⁾ Този израз следва да се разбира като достъп от всеки упълномощен кредитор във всеки един момент.

⁽²⁾ Виж член 7, буква б) от Директива 95/46/ЕО.